Oppegård-eventyret

Et lynkurs i lokalhistorie

Et bondesamfunn på Svartskog som utviklet seg til en av Norges flotteste og flinkeste kommuner. Innbyggere som setter kommunen på kartet både nasjonalt og internasjonalt.

Bålerud pensjonat

Vi snakker virkelig om et eventyr, og Sigrid Undset fikk Nobels litteraturpris i 1928, da hun beskrev Svartskogsamfunnet i sin romantriologi om Kristin Lavransdatter. Hennes beskrivelse av gården Skog er helt identisk med Søndre Oppgård. Lavrans Bjørgulfsen har også fått navn etter Bjørgulf Oppegaard som bodde her på slutten av 1500-tallet. (*Dagens beboer, Eva Sundt, kan føre sine aner tilbake til Bjørgulf Oppegaard*!) Da hun satt på Bålerud pensjonat i 1911 og forberedet seg på denne romanen, (mens hun skrev på «Jenny»), så var det annen person som noen hundre meter lengre ned i lia forberedte seg på å dra til sydpolen. Roald Amundsen oppholdt seg nemlig også på Bålerud grunn, på Uranienborg, mens han rigget til «Fram». Sammen med Oppegårdingene Oscar Wisting og Jørgen Stubberud seilte de til Sydpolen senere dette året, hvor bl.a. Amundsen og Wisting nådde polpunktet. - Jammen dro de ikke også noe senere til Nordpolen! (Riktignok med luftskip).

Søndre Oppegård

Oppegård kirke på Svartskog

Det har bodd folk på Svartskog-platået siden steinalderen, og da vannet stod 60 meter høyere enn i dag så var dette et øy-samfunn. I våre dager padler man fra Nordkapp og til Oslo, men de var nok ikke noe dårligere i steinalderen! Jakt, fiske og sanking var levevei fram til jordbrukssamfunnet ble etablert kanskje 1000 år f.k. Klimaet var varmt, og husdyr kunne gå ute hele året. Folk ble etterhvert stedfaste, og de ikke trengte å flytte videre etter mat. To store ur-gårder ble etablert i vårt område, Fløysbonn og Fåle, (ved Nesset). De eide hver sin side av Gjersjøen. Uppigarden som utgjorde hele Svartskogplatået ble utskilt fra Fåle. Både skolen og kirken lå her, så dette var «kommune-sentrum». Her gikk jo også den vestlige «hovedveien» til København. Svartedauen på 1300-tallet gjorde at de fleste prestene døde, og derfor måtte man slå sammen kirkesogn. Dermed ble Oppegård lagt under Nesodden.

Da Oppegård ble egen kommune i 1915 med ca. 800 innbyggere var altså Amundsen, Wisting og Stubberud blant disse. Oscar Braathen bodde også her på denne tiden, og han satt i herredsstyret mens han skrev på «Den store barnedåpen». Ljansbruket, (Hvervenbukta/Gjersjøelva), var på den tiden en viktig arbeidsplass, og har gjennom tidene vært blant Norges største trelastbedrifter. Norges rikeste menn og kvinner bodde her, og bedriften eide en gang mesteparten av Nesodden, og opptil 80% av Oppegård kommune. De eide også det eneste el-verket i kommunen. (*Nå har kommunen kjøp mesteparten av jorden.*) Lars og Gjertrud Ingier overtok Ljansbruket i 1799. Som generalveimester innførte Lars høyrekjøring i Norge (!) og han gjorde en stor innsats for å skaffe korn under Napoleonskrigene. Ljansbruket kalles også for Ingiergodset.

Navnestein på Hvervenbukta over Ljansbrukets eiere

Mange tilfeldigheter styrte utviklingen i Oppegård. Da Stortinget skulle velge jernbanetrasseen for Østfoldbanen, øst eller vest for Gjersjøen, så vant østsiden med 2 stemmers overvekt. Østfoldbanen stod ferdig i 1789, og Oppegård stasjon var første stoppested, 6 år før Kolbotn. Folk begynte å bosette seg ved stoppestedene. Da ordfører Harald Johnsen og kommune-styret i 1915 skulle velge kommune-sentrum, Oppegård eller Kolbotn, vant Kolbotn med en stemme. Dette, sammen med bygging av Kolbotn kirke, har skapt «vondt blod» mellom nord og sør i 100 år. (Myrvollbrua var «grense-dele.)

Arild og Wiggo Widerøe startet Norges første flyrute fra Ingierstrand i 1934, og selv om Oppegård slapp heldig fra 2. verdenskrig, så var det mange modige kvinner og menn som risikerte livet på Taraldrud og i lenger ute i skogen med å skjule flyktninger, saboterer, våpen m.m. De loset flyktningene til Sverige via Timianruta mens Jan Baalsrud risikerte livet i Toftefjord i Troms. Hans flukthistorie ble til en Oscar-nominert spillefilm. Dessverre ble nesten alle jødene i Oppegård innbrakt av det lokale politiet i november 1942 og sendt til dødsleirene i Tyskland med ms «Donau». Ingen overlevde.

Bauta bak Taraldrud gård som nå er flyttet tilBaalsruds plass.

Gjennom hele 70-tallet var Karjolen diskotek kommunens fremste varemerke. Med fulle hus 6 dager i uken strømmet det til med gjester fra hele østlandet for å høre kjente DJ`er, bl.a. fra Radio Lux. Karjolen innehar en uoffisiell verdensrkordi disko-dans hvor man danset flere dager i strekk.

En av landets første lokal-tv stasjoner startet i Oppegård. Bl.a. direkte-overførte man i flere år kommunestyremøtene fra Rådhuset. Ingen andre norske lokal-tv stasjoner gjorde dette. Creativ Radio var også en av landets første lokal-radio stasjoner. Sammen med OL-TV holdt de til i kjelleren på Landerudsenteret. Oppegård Lokal-tv, senere TVO, produserte også for TV-Follo, og leverte også faste Toppseriefotball-innslag til NRK kveldsnytt. Kolbotn har jo et av landets beste Toppserielag i fotball som i løpet av de siste 10 år har vunnet serien 3 ganger og NM-gull 2 ganger. To av KIL-spillerne har også VM- og OL-gull med landslaget!

Radka nr. 1

Ufattelig mange NM, EM, VM og OL-medlaljer har havnet i Oppegård. Ski, skøyter, bryting, friidrett, håndball, fotball, HC-idrett, det finnes nesten ingen ende på dette, og det gjelder både gutter og jenter. Når det gjelder kunst og kultur er det også overveldende med foreninger, kor, korps, dans, musikaler, jazz, pop, rock og rap. Da Morgenbladet i 2011 kåret de 100 viktigste norske plate-album havnet Oppegård-artister på 1. og 4. plass!

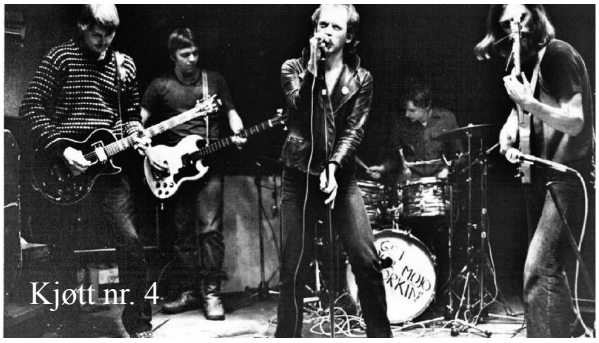
Kjøtt nr. 4

Etter drøye 50 år med AP styre i Oppegård overtar Høyre makten i 1967 med Rolf Presthus som ordfører. (Han ble senere både finans- og forsvars-minister.) Da Jan Petersen ble ordfører i 1976 er han Norges yngste ordfører! Da var vi først også her? På denne tiden var Samfunnshuset viktig, og her blomstert kulturlivet både i kinosalen, selskapslokalet, Borgerhallen og i ungdomslokalet i kjelleren. Så kom Kolben og nye Kolbotn sentrum, en fantastisk utvikling. Befolkningen i Oppegård har økt med ca. 25.000 de siste hundre år. Fra 01.01.2020 blir Oppegård slått sammen med Ski til Nordre Follo kommune. Dette vedtaket er omstridt.